

Čas, ki se je v njem vršil ta koncert, ni primeren. Občinstvo si želi čistega zraka, išče si hladnega zatišja po kmetih, hrepeni po miru in počitku. Kdo bi sedaj hodil v zaprte prostore? Konstatovati se mora, da se je navzlic temu dvorana še precej napolnila, in to kaže, da so vendar še ljudje na svetu, ki si ne domišljujejo, da jim učitelj ne sega niti do členkov. Med drugimi so posetili koncert tudi: dvorni svetnik grof Schaffgotsch, dež. vlade svetnik vitez Kaltenegger, dež. šolski nadzornik Hubad, ravnatelj Levec in učiteljski zbor c. kr. učiteljski. Da niso izostali učitelji ljubljanskih mestnih šol, je umljivo ob sebi.

Posamezne točke pevskega dela so se vršile redno in točno, in priznati moramo, da so nas v vsakem oziru zadovoljile. Zlasti lepo, in lahko rečemo dovršeno se je pel mešani zbor: „Ave Maria“, pri katerem je nastopilo preko šestdeset svežih, dobro izšolanih glasov. Prav tako je pel dobro moški zbor — obsegajoč kakih 30 grl — Vilharjevo skladbo „Slovo“. Tu je imel glavno ulogo abiturijent Mahkota, ki je pokazal, da ima lep, obsežen bariton, ki bo pač še marsikateremu zboru v veselje, ako ga bo še gojil in šolal. Pred vsem nam je ugajal njegov mirni nastop in njegova čista intonacija. Veselo in živahno sta se izvajala Adamičeva lepa zbor „Lipa“ in „V gozdu“. Prav tako se je prav dobro pel Griegov mešani zbor „Nova zemlja“. Videti je bilo, da so se pevke in pevci mnogo trudili, da so dosegli svoj namen s tako lepimi uspehi. — Nekaj pa je, česar ne moremo zamolčati. Naše mnenje je, da se morajo vzporedno točke za koncerte bolj premišljeno izbirati, nego se je zgodilo v tem slučaju. Kjer je na razpolago toliko dobrih moči, kakor jih je bilo tukaj, tam se ni treba plašiti, da se seže umetniško nekoliko višje. Vilharjevo „Slovo“ je sicer lepo, toda v koncert ne sodi. Po našem mnenju je to popevka, ki naj si jo špogajo zbori po kmetih. Naj nas nihče ne razume napačno! S tem nočemo kratiti nobenemu zaslug, a naš princip je, da naj stremi učiteljstvo vedno po višjem in boljšem!

Omenjeno bodi, da je te zборе vodil pri izkušnjah kakor tudi pri zadnjem izvajanju učitelj glasbe gosp. D e k l e v a, ki je s tem vnovič pokazal, da ve, da ni njegova naloga samo „šolmaštriranje“, pač pa še kaj drugega.

Slednjič naj se dotaknemo vojaške godbe, ki je sodelovala pri tem koncertu. Mi sicer nismo pogledali za kulise, a dozdevalo se nam je, kakor bi bili slavni godbi nekako premajhni ti možje in te gospodične, ki so jih najeli. Zato jim ni bilo treba nikake predizkušnje, ampak so nastopili kar ex abrupto, češ, dovolj za take in za one, ki jih pridejo poslušati! Nadalje: odstop in nastop kapelnikov — vse to kaže, da bi se morala podpirati društvena godba, ki bi bila morda hvaležnejša na povabilu, vsekakor pa — slovenska!

Eno leto učitelj v hribih.

Izkusil J—n.

(Dalje.)

Časih nisem mogel čakati večerje in šel sem jo iskat v bližnjo vas. Pa tudi tukaj ni bilo vselej časa dobiti za večerjo. Vprašal sem marsikje, če bi me vzeli na hrano, a ni šlo. „Kako naj kuham gospodu, ko ni dobiti mesa, niti tega in onega, vi pa ne boste jedli krompirja, žgancev in polente.“ Tako so me ženice odpravljale. Nič ni pomagalo, če sem zatrjeval, da bi bil s tem zadovoljen. V bližnji, 20

minut oddaljeni vasi Korenju je bila precej dobra kmetiška gostilnica. Par tednov sem hodil semkaj večerjat, a kmalu sem se te poti naveličal. Večkrat sem bil brez večerje. Hudo je bilo to, a ni bilo še najhujše. „Eto hudo neveljiko“. Ko sem neki dan plačeval Gričarici kosilo za pretekli mesec, sem izpoznal po jecljajočih njenih besedah, da mi ima povedati nekaj posebnega. Mislil sem, da mi bo srce odpovedalo funkcioniranje, ko sem slišal iz njenih precej širokih ust, da mi ne more več kosila kuhati, ker mora biti večjidel na njivi, za domače pa da je dobro, kakor je. „Boste si že kako preskrbeli“, mi je donelo v ušesih, ko sem zamišljen sedel v svoji sobici — kovačnici. „Kaj mi je storiti“, mrmram, „ali naj krepam!? Ali naj pišem Italijanu Succiiju za navodilo, kako bi se dalo mesec dni živeti brez jedi?“ Bila je v vasi sicer krčma, a v to hišo ni šel rad niti navaden dninar. Tu je cvetela nesnaga v vsi svoji bujnosti. O krčmi žene Nesnage bom imel še priliko govoriti. Sedaj le toliko povem, da sem se ji nekoč jako zameril.

V mojo sobico se je prišlo skozi majhno, ozko vežo, ki naj bi bila obenem tudi kuhinja. Saj je dal previdni Gričar vanjo postaviti železen štedilnik, misleč ali bolje rečeno upajoč, da dobim na Bukovcu družico. On sam je imel dve hčeri, nekdo pa je hotel vedeti, da bi bil starejšo rad meni odrinil. Pa pustimo to! Še sem sklonjen sedel v sobi ter srepa zrl predse. Oko mi obvisi na štedilniku. „Čemu pa ta štedilnik tukaj?“ si mislim. Kar se sklonim pokonci in vzkliknem: „Da, tako bo! Za zajtrk skrbim sam, skrbel si bom še za kosilo, in vse bukovske babnice me znajo v uho pihati! Pismonosec gre trikrat v tednu v Sokolovec, on mi bo prinašal govedine in česar bo treba.“ Tako je sklenil enoglasno učiteljski zbor enorazredne ljudske šole na Bukovcu, in ta sklep se je izvrševal prav natančno po sejnem zapisniku. Ta sklep — nota bene — je bil odobren tisto usodepolno jesen, ko je bil v beli Ljubljani neki neizmerno, fuor di modo pobožen in oltre ad ogni credere usmiljen človek izbran rešiteljem „našega dobrega ljudstva“ in njegove svete vere. On je postal to, kar je še danes, jaz pa sem postal kuhar za učiteljsko osebje na Bukovcu. Mimgrede pa ponosno omenjam, da sem ta imenitni posel, brez katerega bi se svet podrl, izvrševal brez „Slov. kuharice“ ter sem do Velike noči pridobil 3 kg telesne teže. Še sem šel časih kosit in večerjat v Korenje. A ko je postalo vreme deželno — pardon: deževno — ter jel padati prvi sneg, sem opustil tudi to. Sedaj šele sem postal definitivni kuhar.

Predeu povem kaj detajlov o svoji kuharski umetnosti, hočem izpregovoriti nekoliko o drugih odnošajih. Državno-zborske volitve so se bližale. Resnico govorim, če rečem, da sem v istem času pridobil nad 50% svoje izkušnje. Videl sem, kako se da resnicoljubje, ljubezen do bližnjega, odkritosrčnost, nesebičnost in druge kreposti praktično izvrševati. V Račjem, kjer sem prej služboval, sta bili imeni liberalizem in klerikalizem še malo znani. Sedaj, po taki izkušnji pa vem tudi vzrok temu. Saj je ondotni župnik — čast, komur čast! — s svinčnikom prečrtal v nekem pastirskem listu one odstavke, ki so bili naperjeni proti učiteljstvu ter jih vernikom ni prebral. Ob 10. uri je bral kaplan omenjeni pastirski list in kar je našel prečrtanega, je izpustil tudi on. Duhovenstvo in učiteljstvo istega kraja je prijateljski občevalo med sabo in harmoniralo v vseh točkah, dasi je bilo učiteljstvo docela napredno. Strmel sem pa in pričakoval božje strele z jasnega neba, ko sem slišal neko nedeljo hrastovskega kaplana brati pastirski list. Kar se je čitalo v njem o

učiteljstvu in šoli, ne bi bilo morda še tako gorostasno. A Subač je list večkrat prekinil ter odstavke o učiteljstvu solil s svojimi izvirnimi mislimi. Med drugim je dejal — česar ne pozabim nikdar in kar je priobčil tudi „Sl. Narod“ —: „Učiteljstvo se brani duhovskega nadzorstva v šoli. Pa, predragi v Kristusu, kaj mislite, zakaj nočejo učitelji, da bi imeli mi vpogled v šolo? Zato nočejo tega, da vi, ki ste morali svoje otroke izročiti šoli, ne veste, kake knjige se rabijo pri pouku in ne veste, v kakem duhu so tiskane. Pa še neki drugi vzrok je, da učitelji nam branijo nadzorstvo v šoli, kjer se poučujejo vaši nedolžni otroci. Zato se učitelji branijo nas, da vi, ki ste morali svoje še nepopačene otroke izročiti učiteljem, ne veste, če ti poučujejo prav ali krivo.“ Skoro doslovno tako je govoril Suhač. Tako mi te besede še danes done v ušesih. Kaj so si mislili šolski otroci, ki so gledali zdaj suhega, kot rak rdečega petelina, zdaj mene v zakristiji! Tako sirovo agitacijo si je dovolil 26 letni duhovnik. „Zakaj to pušiš, zakaj to trpiš, dobrotno nebo?“ Čudil sem se, ko so mi dopovedovali, kako Suhač ponoči po hišah lazi ter zlasti žene nadleguje. Čudil sem se tembolj, ker kaj takega do istega časa še nikjer nisem videl niti slišal. To je bil isti Suhač, ki je v neki osebi videl hudiča. To je bil tisti duhovnik, ki so ga morali orožniki na dan volitve v V. kurijo izgnati iz konjskega hleva, kjer je od tropinovea otemnelim siromakom ponarejal glasovnice. To je bilo smeha! Kdo vendar je bil kriv, da je bilo toliko prepira, toliko tepežev, da je tekla kri? Navzoč sem bil pozneje, ko je bil v sodni hiši na Žabjeku zaslišán neki eksmisijonar radi . . . no, saj že sedi v luknji. Najslabši vtisk je napravil na poslušalca njegov zagovor. In priče — uboge ženice in zapeljani kmetje — kako so bili preparirani! Nikoli nisem bil v šoli tako dobro pripravljen, tudi ne, če sem vedel, da bom vprašan.

Ker sem bil do iste dobe navajen mirnega življenja ter sem harmoniral s prečastito duhovščino na svojem prejšnjem mestu, sem si želel to tudi sedaj. Opazoval sem pa s treznim očesom, kaj se je vršilo v omenjeni dobi. Dobil sem vtisk, da so Boga dejali v pokoj. Saj ves mesec nisem slišal skoro nič tega, kar sem bil navajen slišati pri propovedih izza svojih mladih let. Omenjeno jesen pa je nastopila drugačna doba: doba strasti in podivjanja. Postavljen je bil drug bog in ta je imel svoj sedež v Ljubljani. Rad sem se spominjal srečnega časa, ko je vladal sveti mir med sosedi. Varoval sem se prepir netiti kakorkoli. Agitacije sem se zdržal. Še s tem naj bi se bil pečal, ko sem imel drugo veliko skrb: kako naj davek plačujem sitnemu želodeu.

Skrb mi je začela beliti lase. Saj je bilo pač premisliti, kako naj si stvar uredim, da bom kolikor mogoče malo zamenjal svojo dolžnost. Želodeca pa tudi nisem maral zamenjati. Prva skrb mi je bila, da sem si preskrbel drv, par loncev, krožnikov, žlic, vilic, nožev. Nakupil sem kave, bobove in knajpove, frankove cikorije, sladkorja, moke, riža, masti, soli, jesiha, olja i. t. d. Korbo krompirja pa mi je prinesel neki vdovec, tisti, s katerim sva šla neko nedeljo skupaj v Hrastovec k sv. maši. Ker sem tu pri Lenasički plačal zanj pol litra vina, se mi je izkazal hvaležnega s tem, da me je preskrbel z dobrim ameriškim sadom. Dasi nad

70 let star, se je pozneje stari Kremen izneveril svojemu vdovskemu stanu. Vsak ve, kje ga črevelj tišči!

Na semnju v Sokolovcu sem kupil škap, korec in kar je bilo še malenkosti, posebno pa dobro — metlo. Pa, prosim, razumite me prav: dobro sirkovo metlo sem kupil. Uboga metla, s katero sem neki večer tako pobijal sitne miške, ki so se predrznile priti v kovačnico!

Po vode sem hodil z velikim vrčem pozno zvečer, ko se ni videlo. Gričar je imel za hišo velik vodnjak. Zato sem moral hoditi mimo hiše. Če so imeli Gričarjevi vežna vrata zaprta, je bilo dobro, sicer so me pa čutili iz kuhinje, in časih je katera deklet ven pogledala, morda zato, da se je prepričala, kdo tako pozno ponoči straši, ali pa da je videla mojo malenkost. Če je bilo zadnje res, ni karsibodi. Sicer sem se pa naposled z deklicami toliko sprijaznil, da so me časih preskrbele z vodo in mi prinašale kruha iz bližnje pekarije. Starejša hčerka mi je časih celo pokazala, kako se skuha dobra polenta.

Vem, da te tare radovednost, ljubeznivi ženski spol, kaj in kako sem si kuhal. Izvolite malo krotiti svojo radovednost, kmalu pride vse na vrsto. Na tem mestu takoj povem, da žganci se mi niso nikdar posrečili, niti ajdovi niti turščini, akoravno mi je dala Gričarjeva hčerka temu potrebnega navodila. Vse skupaj je izlezlo v pop, ki sem ga izlil skozi okno na vrt. Žal, jako žal mi je bilo za to jed, ker — nota bene — žgance prav rad jem, če so, seveda, dobro zabeljeni. Naslednje jutro sem se potožil gospodinji o slabem uspehu. Ona dé, da je bila moka morda vlažna. Kupim moko pri drugem trgovcu. Ta je bila videti dobra. Toda zopet pop. To me je izmodrilo, da nisem žgancev nikdar več kuhal, niti turščnih niti ajdovih. Ta izkušnja je bila hud udarec zame, posebno ker sem nacvrli velik lonec masti ter imel v zalogi pisker lepih rumenih „keberčkov“.

Pa menite, dragi čitatelji, da si res nisem več privoščil dobrih žgancev? O, pa še kolikokrat! Blizu Hrastovca stoji vas Dolina. Z gostilničarjem Turšičem, jako kratkočasnim in dovtipnim možem — dal je že odgovor za svoje burke, Bog mu daj dobro! — sva bila velika prijatelja. Posetila sva ga z Rjavecem. „Kaj ne, boterca, da jih boste skuhali, prav rumene, da se bodo smejali? Pa ne pozabite na take „kebrčke“ (pokaže svoj palec). Oh, le napravite jih, pa veliko, saj ste tako ljubeznivi, boterca.“ Tako nagovori moj prijatelj prijazno gostilničarico, lepo Ivanko. Tak poklon je bil vreden dobrih žgancev. O, kako smo otepali že érez pol ure rumene, dobro zabeljene žgance kar vsi iz ene sklede. Tudi Ivanka je stoje pomagala. „Le globoko zgrabite, mast je na dnu“, nas opozarja gospodinja. Turšič je bil prvi sit. „Turšič in turšični žganci, to ne gre skupaj“, tako pravi in položi žlico na mizo. „A, si nehal, to je prav“, govori Rjavec, „o, ko bi hotel pustiti še moj prijatelj“. Ko jih je bilo še polovico sklede, neham tudi jaz. Ko zapazi to Rjavec, potegne skledo predse, ovije roko okolo nje ter otepa žgance s tako slastjo, da je le malo manjkalo, in prijel bi bil jaz zopet za žlico. Ko jih je jelo zmanjkovati, podloži skledo z žlico, da bi se vsa mast zbrala na eni strani sklede. „O, kako je to dobro“, mrmra Rjavec, „vidi se, da jih je napravila ljubezniva boterca“.

(Dalje.)

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrť leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljave naj se pošiljajo franco. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, 1/2 strani 16 K, 1/4 strani 10 K, 1/8 strani 8 K, 1/16 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.